

Rapport fra tilsyn ved Bergsodden avløpsrenseanlegg i Harstad kommune

Ansvarlige virksomhet

Navn: Harstad kommune	Organisasjonsnr: 972417971
Adresse: Postmottak, 9479 Harstad	Bransjenr. (NACE-kode): 84.110

Kontrollert anlegg

Navn: Bergsodden renseanlegg	Sist kontrollert: 05.11.2010
Anleggsnr.: 1903.0072.01	Tillatelse sist oppdatert: 21.9.2010
Dato for tilsynet: 11. og 12.03.2015	Rapportnummer: 2015.013
Fylkesmannens arkivkode.: 2015/869	Risikoklasse: ikke risikoplassert
Tilstede fra Harstad kommune: Svein-Arne Johansen - enhetsleder Viggo Johannessen - fagkoordinator VA-utbygging Trond Dischington – fagkoordinator VA-drift Elleke Bergersen-Wartena – avd. ingeniør prosjekt VA Kjell Roar Nylund – driftsingeniør avløp Nils Olav Malmo – driftsoperatør avløpsanlegg/rørlegger	Tilstede fra Fylkesmannen: Bjørn Arne Karlsen Lisa Bjørnsdatter Helgason

Resultater fra tilsynet

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble funnet innen 10 kontrollerte hovedtema, samt etter inspeksjon av Bergsodden renseanlegg.

Fylkesmannen avdekket ett avvik under inspeksjonen.

- Virksomhetens avviksbehandlingssystem på avløpsområdet er ikke tilfredsstillende

Fylkesmannen ser spesielt alvorlig på at det fortsatt ikke er etablert ett fungerende avviksbehandlingssystem for ytre miljø ved avløpsanleggene. Dette forhold ble gitt som avvik både ved Fylkesmannens kontroll i juni 2008 og november 2010. Ifølge kommunens tilbakemelding etter sistnevnte tilsyn skulle avviksbehandlingssystemet være på plass innen utgangen av 2011.

Bakgrunnen for tilsynet:

Tilsynet er en del av en landsomfattende aksjon som blir gjennomført i samarbeid med Miljødirektoratet og som omfatter tilsyn med avløpsanlegg i større tettsteder ("kapittel 14 anlegg"). Aksjonen er en videreføring av fjorårets avløpsaksjon, idet alle kommuner som ikke fikk besøk i fjor blir besøkt i år. Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under gjennomgang av 10 hovedtema for alle kapittel 14 anleggene i Harstad tettsted samt inspeksjoner på de ulike renseanlegg. Rapporten gir således ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Følgende tema ble kontrollert:

1. Mål for avløpsanlegg
2. Handlingsplaner
3. Klimatilpasning
4. Overløp av urensset avløpsvann
5. Ledningsnett
6. Akkreditert prøvetaking
7. Etterlevelse av rensekrav i 2014
8. Driftsstabilitet i 2014
9. Miljørisikovurdering
10. Avviksbehandlingssystem

Avvik er nummerert etter hovedtema.

Oppfølging etter kontrollen

Virksomheten plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. Vi ber Harstad kommune om en skriftlig redegjørelse innen **06.07.2015** på hvordan avvikene skal rettes. Tilbakemeldingen må inneholde opplysninger om hvilke tiltak som blir iverksatt for å rette opp avvikene og en tidsplan for når tiltakene faktisk vil være gjennomført. Fylkesmannen vil kunne følge opp om avvikene er lukket med nytt tilsyn innen ett år.

Definisjoner**Avvik:**

Overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen, for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, produktkontrollloven og forskrifter hjemlet i disse lovene eller krav og vilkår fastsatt i utslippstillatelser.

Anmerkning:

Forhold som miljøvernmyndighetene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse og miljø og som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Kapittel 14 anlegg:

Avløpsutslipp fra tettbebyggelser større enn 2 000 personekvivalenter (pe) med utslipp til ferskvann/elv eller fra tettbebyggelser større enn 10 000 pe med utslipp til sjø, som reguleres av regelverk gitt i forurensningsforskriften kapittel 14 ("*Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelse*").

Avvik

Følgende avvik ble avdekket under tilsynet:

For tema 1 «Mål for avløpsanlegg» ble det ikke avdekket avvik ved tilsynet

For tema 2 «Handlingsplaner» ble det ikke avdekket avvik ved tilsynet

For tema 3 «Klimatilpasning» ble det ikke avdekket avvik ved tilsynet

For tema 4 «Overløp» ble det ikke avdekket avvik ved tilsynet

For tema 5 «Ledningsnett» ble det ikke avdekket avvik ved tilsynet

For tema 6 «Akkreditert prøvetaking» ble det ikke avdekket avvik ved tilsynet

For tema 7 «Etterlevelse av renskrav i 2014» ble det ikke avdekket avvik ved tilsynet

For tema 8 «Driftsstabilitet i anlegget i 2014» ble det ikke avdekket avvik ved tilsynet

For tema 9 «Miljøriskovurdering» ble det ikke avdekket avvik ved tilsynet

Avvik 1

Virksomhetens avviksbehandlingssystem på avløpsområdet er ikke tilfredstillende

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5 punkt 7. (Avdekke og rette opp avvik)

Avviket bygger på følgende observasjoner:

- Det kunne ikke legges frem dokumentasjon på avviksbehandling på avløpsområdet i løpet av 2014
- Kommunens deltakere på tilsynet vedgikk at selv om kommunen har et avviksbehandlingssystem, så er avviksbehandlingsrutiner likevel ikke implementert på avløpsområdet

Kommentar

Internkontrollforskriften krever at det skal være en skriftlig rutine for hvordan virksomheten skal registrere/avdekke, rette opp og søke å hindre gjentagelse av avvik som oppstår i forbindelse med drift av avløpsanleggene. I en slik rutine må man definere hva som er avvik, avgjøre hvordan avvik skal registreres og følges opp, avgjøre hvordan ulike typer avvik skal håndteres/varsles i organisasjonen og gjøre rutinene kjent blant arbeidstagerne. Harstad kommune har ansvar for å transportere avløpsvann gjennom ledninger og pumpestasjoner til renseanlegg hvor avløpsvannet renses før det ledes til sjø samt sørge for at avløpsanleggene ikke medfører luktplager for omgivelsene. Avvik i forhold til Fylkesmannens myndighetsområde (ytre miljø) vil da være overtredelse av krav gitt forurensningsloven, forurensningsforskriften kapittel 14 og kommunens utslippstillatelser for avløp.

På kontrollen ble det redegjort fra kommunens side for hvordan hendelser på avløpsnett/pumpestasjoner og renseanlegg blir overvåket, registrert og ordnet opp i. Det ble ikke fremlagt en overordnet skriftlig rutine for avviksbehandling på avløpsområdet. Kommunen var likevel kjent med kravet i internkontrollforskriften og bevisst på sin manglende implementering av rutiner. Tilsvarende forhold ble også gitt som avvik ved Fylkesmannens kontroll i 2008 og 2010.

Anmerkninger

Anmerking 1

Utslippsbidrag fra overløp blir ikke tallfestet, og kan derfor ikke tas med i beregning av renseeffekt.

Det ble opplyst at kommunens overløp på ledninger og pumpekummer aktiveres sjelden, kun ved kraftig nedbør og tett ledning. Overløp fra rensedistriktets over 50 nødoverløp blir registrert i SD-anlegget med hvor lang tid det enkelte overløp har vært aktivt. Det blir ikke ut fra dette gjort beregninger av volumet som har gått ut via overløpet. Man kan derfor ikke si noe om i hvilken grad avløpsvann i overløp spiller inn på renseeffekten til renseanlegget.

Anmerking 2

Kommunens rutiner for ettersyn og vedlikehold av overløp er ikke skriftliggjort

Det ble opplyst at driftspersonell besøker pumpestasjonene hver uke, og skal da også sjekke overløpet. Det foreligger imidlertid ikke skriftlige rutiner på at overløp, etter at de har vært i drift, skal sjekkes for avløpssjøppel, nedslamming, mekanisk skade mv., eller at resipienten skal kontrolleres. Det ble på tilsynet sagt at det hadde blitt observert avløpssjøppel i Harstadbotn. Det hadde ikke vært mulig å avgjøre om dette skyldtes et kommunalt overløp eller utslipp fra boliger i området som ikke er tilknyttet et avløpsrenseanlegg.

Anmerking 3

Kommunen har ikke begynt arbeidet med å forberede innføring av akkreditert prøvetaking av avløpsvann

Harstad kommune har, i Fylkesmannens vedtak av 21.09.2010, fått frist til utgangen av 2015 med å innføre akkreditert prøvetaking på avløpsområdet. Det ble opplyst at man ikke var kommet i gang med forberedelsene, men at man skal være i mål med dette innen utgangen av året. Fylkesmannen minner om at det også kan være nødvendig med ombygginger/justeringer av prøvetakingspunkter i tillegg til det administrative arbeidet med å tilrettelegge for akkreditert prøvetaking, og at dette kan ta noe tid. Kommunen bør derfor komme i gang med dette arbeidet raskest mulig.

Anmerking 4

Avløpsrenseanlegget har ikke hatt stabile renseresultater i 2014

Anlegget har problemer med rensing av slam fra et vannrenseanlegg, og man prøver for tiden ut ulike polymerer (fortykkere) sammen med kjemikalieleverandøren. Anlegget var ikke overtatt fra Salsnes Filter AS på tilsynstidspunktet.

Andre forhold /kommentarer:

Harstad kommune har, med stort og smått, i dag åtte avløpsanlegg innen Harstad tettbebyggelse som omfattes av forurensningsforskriftens kapittel 14; Bergsodden, Revsbekken, Holstneset, Stangnes, Medkila, Holtet, Ruggevik og Stangnes syd renseanlegg. Kommunen har krav om å oppgradere de fire førstnevnte anleggene til primærrenseanlegg innen 31.12.2015. Dette er kommunen langt på vei i mål med, og 76 % av avløpsvannet innen Harstad tettbebyggelse gjennomgår nå primærrensing.

Bergsodden renseanlegg med sine 2950 pe betjenes av 2 stk. Salsnes filter SF6000. Anlegget mottar også slam fra et vannrenseanlegg, noe som gjør at anlegget viser noe ustabil drift og har problemer med å oppfylle primærrensekravene. Leverandøren av anlegget eksperimenterer for tiden med ulike tilsetning av polymerer for å få felt ut det finpartikulære slammet. Anlegget blir ikke overtatt av kommunen før det dokumenteres stabil renseeffekt innenfor primærrensekravene.

Anlegget er utstyrt med et virveloverløp med regulator som gir 50 l/s til pumpesump. Dersom tilførselen overskrider 50 l/s vil dette gå i overløp. Utslippspunkt er plassert ca. 150 meter fra land. Her ses en klar «upwelling», noe som tyder på at rensed avløpsvann trenger til overflaten.

Dokumentunderlag:

Fylkesmannens dokumentunderlag:

- forurensningsloven § 7
- forurensningsforskriften kapittel 11 og 14
- internkontrollforskriften
- utslippstillatelse for kommunale avløp av 6.5.1997 gitt av Fylkesmannen i Troms
- fylkesmannens vedtak om unntak for sekundærrensekravet av 21.9.2010
- fylkesmannens vedtak om utsatt krav om akkreditert prøvetaking av 21.9.2010
- div. aksjonsdokumenter for avløpsaksjonen 2015

Kommunens oversendte og fremlagte dokumentasjon:

- organisasjonsplan
- hovedplan avløp (2006)
- saneringsplan vann & avløp (jan. 2015)
- risikovurdering avløpsanlegg (2011)
- renseresultater for 2014/2015 for de fire primærrenseanleggene
- fremdriftsplan Stangnes hovedrenseanlegg (ikke vedtatt)